

Ouderblik

M-decreet

Inhoud

Inleiding	3
Het M-decreet?	3
Gelijke kansen.....	3
Wij maken de drempels.....	3
Iedereen mee: inclusie	3
Inclusie versus integratie.....	4
Inclusie in het onderwijs door het M-decreet.....	5
Hoe jullie het zouden aanpakken.	6
Onderwijs sinds het M-decreet	6
Inschrijving sinds het M-decreet.....	6
De belangrijkste begrippen uitgelegd.	8
Redelijke aanpassingen: het M-decreet geeft geen vaste omkadering van wat redelijke aanpassing zijn. En school mag draagkracht niet meer invoeren om aanpassingen af te wijzen.....	8
De mening van de ouders.	11
Toekomst?	11
Goed praktijkvoorbeelden: dichtbij	11
Ideeën uit de praktijk: wat verder weg	14
Nederland	14
Zuid-Afrika	14
Finland	14
Servië.....	15
Noorwegen.....	15
Kent	15
Klachten.....	16

Inleiding

Deze ouderblik geeft ouders een helder inzicht in het M-decreet. Je vindt er de belangrijkste begrippen die in één adem met het M-decreet genoemd worden in terug. We zorgden ook voor een helder schema dat een toont hoe een inschrijving verloopt met of zonder verslag voor buitengewoon onderwijs. We eindigen met inspirerende voorbeelden dichtbij en veraf. Veel leesplezier!

Het M-decreet?

Gelijke kansen

Wat we met het M-decreet willen realiseren is inclusief onderwijs: het idee dat iedereen een plaats krijgt in de maatschappij. In 2006 tekende België met [het VN-verdrag inzake gelijke kansen voor personen met een handicap](#). Daarmee deed ons land de belofte dat ze aanpassingen zou doen waardoor personen met een handicap gelijkwaardig kunnen deelnemen in onze maatschappij. Voor onderwijs betekent dit, dat alle kinderen recht hebben op toegang tot het gewoon onderwijs.

Wij maken de drempels

Het VN-verdrag gaat ervan uit dat personen met een handicap alleen beperkingen ervaren daar waar onze maatschappij (of ons onderwijs) drempels creëert. Drempels die het onmogelijk maken voor die persoon om deel te nemen. Een concreet voorbeeld: Sam zit in een rolstoel. Sam kan zich in de gewone school niet inschrijven en aan veel activiteiten niet deelnemen. Sam zal later niet op alle plaatsen kunnen solliciteren. Gewoon omdat er in veel gebouwen geen lift is, de deuren te smal zijn voor zijn rolstoel,... Sam ervaart dus drempels om deel te nemen aan het leven in onze maatschappij. Die drempels zijn geen gevolg van Sam zijn beperking, die drempels zijn door onze maatschappij zelf gemaakt. Omdat het, bij het bouwen van gebouwen, nog altijd niet evident is dat er rekening mee gehouden wordt dat iedereen binnen kan. Sam kan zijn handicap niet aanpassen aan de drempels, wij moeten de drempels wegwerken zodat zoveel mogelijk mensen kunnen meedoen in onze maatschappij. Dat is inclusie.

Iedereen mee: inclusie

Wanneer we in een inclusieve maatschappij zouden leven, dan zou Sam geen enkel probleem hebben om deel te nemen aan onze maatschappij. Bij inclusie vertrekken we vanuit de gedachte dat we iedereen mee moeten nemen en dat het maar normaal is dat niemand gelijk is, dat iedereen andere dingen nodig heeft. We aanvaarden dat en houden daar rekening mee. In een inclusieve maatschappij zouden er nooit schoolgebouwen staan waar rolstoelen niet binnen kunnen, zouden kinderen geen speciale aanpassing voor dyslectiesoftware moeten vragen, zou de school niet gericht zijn op een gemiddelde van leerlingen. We zouden mensen met een beperking, mensen met een andere (culturele) achtergrond,... niet beschouwen als uitzonderingen waarvoor we iets moeten aanpassen. We zouden ze zien als een deel van onze

wereld en het maar normaal vinden dat ze, samen met ons, kunnen deelnemen aan die wereld.

Inclusie versus integratie

Inclusie is niet hetzelfde als integratie, dat kan je zien aan de afbeelding hieronder. Links is er sprake van integratie, rechts van inclusie. Bij integratie voorzien we wel een plaats voor mensen met een beperking in de maatschappij maar we passen de maatschappij niet aan. We verwachten dat mensen met een beperking zich aanpassen. Bij inclusie passen we de omstandigheden in onze maatschappij zodanig aan dat zoveel mogelijk mensen volwaardig kunnen deelnemen.

Het grote verschil tussen integratie en inclusie is dat we er bij integratie van uitgaan dat iemand de drempels die er zijn om deel te nemen, zelf moet overwinnen. Hij moet zelf initiatief nemen om erbij te horen (iemand moet bijvoorbeeld een taal aanleren om gesprekken aan te kunnen knopen). Bij inclusie gaan we ervan uit dat, doordat de maatschappij aangepast is aan het gemiddelde individu en niet aan de diversiteit van mensen, er drempels waardoor niet iedereen kan deelnemen.

Op de illustratie kan het kleinere kind de wedstrijd niet goed volgen, hij krijgt een standaardplaats waardoor hij niet over de schutting kan kijken. In dit geval zorgt de omgeving er duidelijk voor dat dit kind niet hetzelfde kan als de andere kinderen: de wedstrijd goed volgen. De omgeving is niet aangepast aan de diversiteit van mensen maar enkel aan de gemiddelde mens. Het kind kan deze drempel niet overwinnen omwille van zijn beperking, hij kan niet even wat bijgroeien om over de schutting te kijken. Het is de maatschappij die de uitsluiting in stand houdt door aangepaste voorzieningen niet standaard aan te bieden.

Inclusie in het onderwijs door het M-decreet

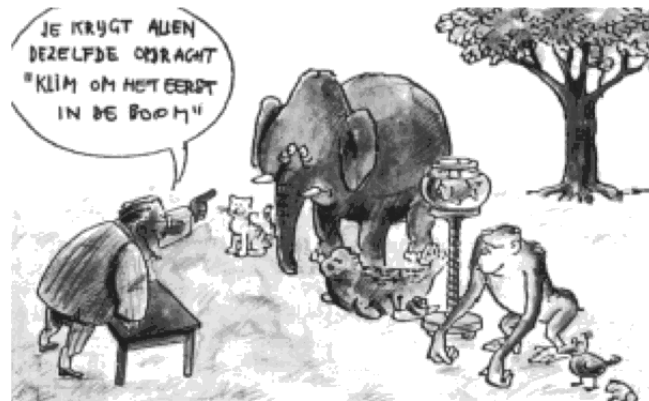
Het M-decreet werd ingevoerd om tegemoet te komen aan het VN-verdrag en vertrekt daarbij vanuit het idee van inclusie. Dat betekent dat kinderen met een beperking een plaats krijgen in het gewoon onderwijs en niet meer automatisch worden doorgestuurd naar het buitengewoon onderwijs wanneer ze extra ondersteuning nodig hebben. Het betekent bovendien dat ons onderwijs breed toegankelijk moet zijn voor een diverse groep leerlingen. Het moet in ons onderwijs vanzelfsprekend worden dat we aanvaarden dat de gemiddelde leerling niet bestaat. Er is een grote verscheidenheid aan leerlingen. Onderwijs moet ervan uitgaan dat er een grote waaier aan noden bestaat bij die leerlingen en dat we ons daarop moeten afstemmen door te zoeken naar manieren waarop we het onderwijs kunnen aanpassen zodat ze tegemoet komt aan een zo groot mogelijke verscheidenheid van die noden.

Bij inclusief onderwijs kunnen er verschillende doelen zijn. Het doel kan zijn om een kind met een beperking -met de nodige ondersteuning- deel te laten nemen aan het gewoon onderwijs om een getuigschrift of diploma te halen. Het doel kan ook zijn om een kind met een beperking op te nemen in het gewone onderwijs en een aantal ontwikkelingsdoelen te laten halen. Het getuigschrift of diploma halen is dan niet het eerste doel.

Hoe jullie het zouden aanpakken.

Toen het M-decreet van start ging, hielden we daarover infosessies in elke provincie. We vroegen toen om onderstaande situatie te bekijken en dan te gaan nadenken wat je zou kunnen doen om alle dieren de opdracht uit te laten voeren.

Hak de boom om en laat alle dieren erop staan =
pas de context of het doel aan

De olifant zet de zeehond erin, de kat draagt de kikker in haar bek, de aap draagt de vis. De olifant knuffelt de boom.=
laat de leerlingen samenwerken en elkaar helpen

Zorg dat alle dieren in de boom kunnen, hang een touwladder, zorg voor een waterbaan tot in de boom,... =
laat de leerlingen hulpmiddelen gebruiken

Geef elk dier een opdracht op maat: één tekent de boom, één vertelt erover,...
= werk op maat van de leerling

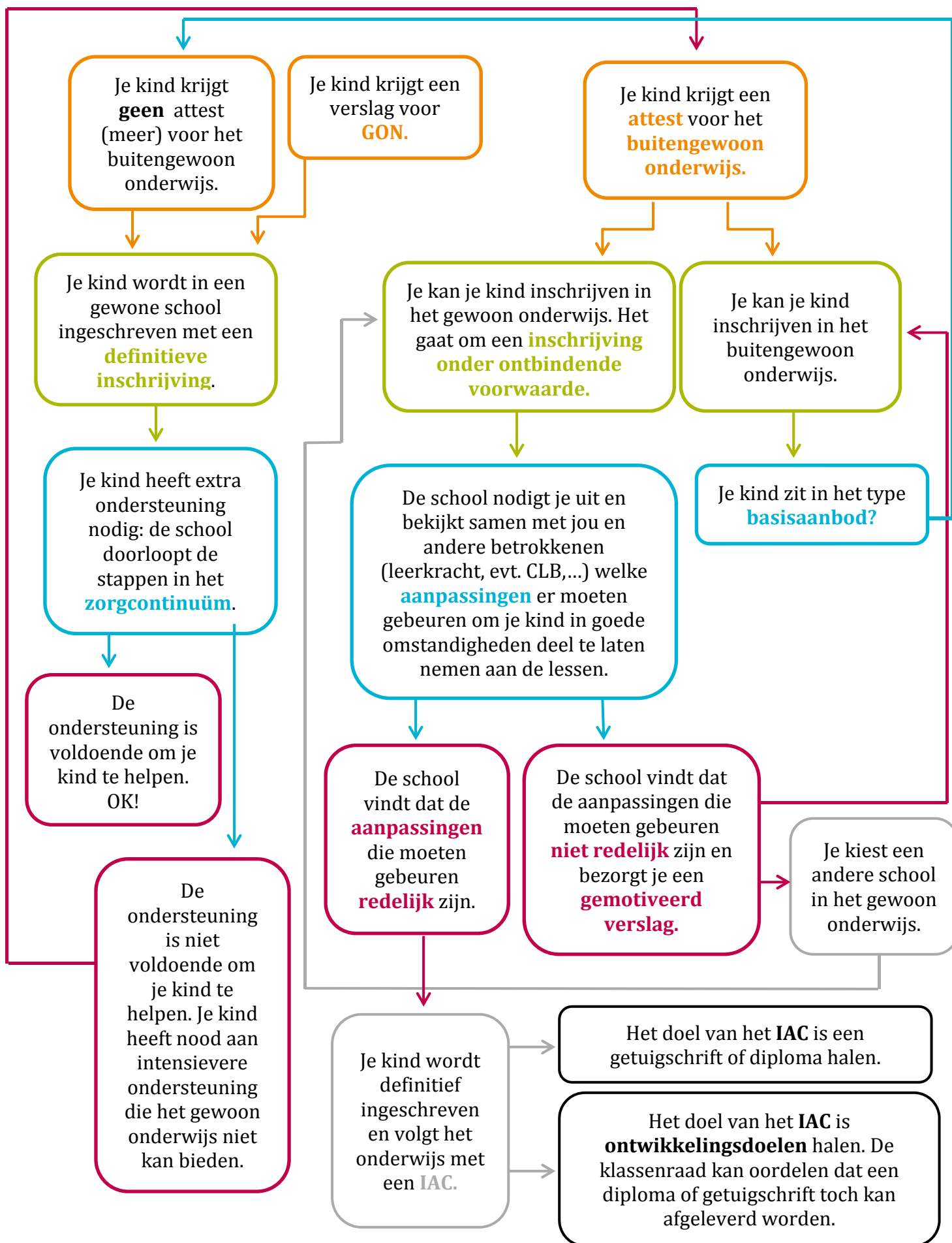
Laat de dieren die het kunnen klimmen, geef andere opdrachten aan anderen, bv. In het water. =
differentieer in groepjes die een opdracht doen.

Jullie gaven het toen zelf aan en kwamen tot logische conclusies. Om inclusief onderwijs te realiseren kan je aanpassingen gaan doen op verschillende niveaus. Je kan de werkvorm aanpassen, het doel, werken met deelopdrachten of vervangende opdrachten, leerlingen laten samenwerken, individueel op maat werken,...

Onderwijs sinds het M-decreet

Inschrijving sinds het M-decreet

Op de volgende bladzijde vind je een schema dat duidelijk maakt hoe de inschrijving verloopt. De begrippen die in kleur aangeduid zijn, vind je verderop uitgelegd.

De belangrijkste begrippen uitgelegd.

Verslag buitengewoon onderwijs: het verslag buitengewoon onderwijs bestaat altijd uit een attest en een verantwoordingsprotocol. Het attest verwijst naar een type uit het buitengewoon onderwijs. In het verantwoordingsprotocol staat alles over het functioneren van de leerling. Dit verslag geeft toegang tot het buitengewoon onderwijs maar de keuze voor gewoon of buitengewoon ligt bij de ouders.

Gemeenschappelijk curriculum: het lestraject dat alle leerlingen doorlopen in het gewoon onderwijs.

GON: geïntegreerd onderwijs. Een leerling met specifieke onderwijsbehoeften kan, nadat de school het zorgcontinuüm doorlopen heeft, een gemotiveerd verslag voor GON krijgen. De leerling volgt het gemeenschappelijk curriculum. Een begeleider uit het buitengewoon onderwijs helpt de leerling, de ouders en de leerkracht.

IAC: met een verslag buitengewoon onderwijs kan een kind ingeschreven worden in het gewoon onderwijs. Het kind heeft dan een IAC: Individueel Aangepast Curriculum. Individueel per leerling wordt bekeken wat het IAC inhoudt. Het doel van het IAC kan het halen van het getuigschrift of het diploma zijn. Het kan ook zijn dat dit niet het doel is maar dat er ontwikkelingsdoelen vastgelegd worden voor de leerling. Het IAC is flexibel, het evolueert mee met een leerling. Zelfs wanneer enkel ontwikkelingsdoelen werden gesteld, kan de klassenraad toch oordelen dat een diploma of getuigschrift kan uitgereikt worden omdat de eindtermen werden gehaald.

Inschrijving onder ontbindende voorwaarde: wanneer een leerling met een verslag voor buitengewoon onderwijs, zich inschrijft in een gewone school, wordt hij ingeschreven onder ontbindende voorwaarde. De school bekijkt samen met de betrokkenen welke aanpassingen nodig zijn voor de leerling. Daarna beslist ze of ze de aanpassingen redelijk of onredelijk vindt. In het eerste geval wordt de leerling definitief ingeschreven. In het laatste geval bezorgt ze de ouders een gemotiveerd verslag met de redenen hiervoor. De ouders kunnen hun kind opnieuw inschrijven in een gewone school of een school voor buitengewoon onderwijs.

Redelijke aanpassingen: het M-decreet geeft geen vaste omkadering van wat redelijke aanpassing zijn. En school mag draagkracht niet meer inroepen om aanpassingen af te wijzen.

In 2007 werd [een algemeen protocol](#) opgesteld over wat redelijke aanpassingen inhouden. De belangrijkste punten daaruit:

- Een aanpassing kan pas als onredelijk worden bestempeld na een proces van afweging. De beslissing geldt enkel voor die leerling in die situatie. Het is niet de bedoeling dat de beslissing rond één leerling, gebruikt wordt om ook onredelijkheid van een aanpassing bij een andere leerling aan te tonen.

- Wanneer een aanpassing als onredelijk wordt beschouwd, is het de bedoeling dat de school ook actief zoekt naar evenwaardige, redelijke aanpassingen voor de leerling.
- De aanpassing moet doeltreffend zijn, de leerling moet erdoor mee de lessen kunnen volgen, mee op uitstap kunnen,....
- De leerling moet evenwaardig kunnen participeren, hij moet mee de opdrachten kunnen uitvoeren. Als dit maar gedeeltelijk gerealiseerd wordt is dit echter geen reden om de aanpassing onredelijk te noemen.
- De aanpassing moet leiden tot zelfstandige participatie. De aanpassing moet er zoveel mogelijk toe leiden dat de leerling een activiteit uitvoert zonder de hulp van derden.
- De veiligheid van de leerling moet gewaarborgd blijven. De leerling mag bijvoorbeeld enkel zelfstandig naar de time-out gaan als duidelijk is dat hij niet zal weglopen.
- De kostprijs van de aanpassing mag niet onredelijk zijn, hierbij moet rekening houden met de tegemoetkomingen die de school kan krijgen. De kost kan ook als redelijk beschouwd worden als ze gespreid kan worden over een ganse periode.
- De aanpassing moet in verhouding zijn tot wat men ermee bereikt.

Bij [Unia](#) kan je ook een brochure krijgen rond de redelijke aanpassingen.

Basisaanbod: Type 1 en 8 verdwenen uit het buitengewoon onderwijs en werden samengevoegd tot het type basisaanbod. Bij leerlingen in het basisaanbod wordt elke twee jaar door het CLB geëvalueerd of ze naar het gewoon onderwijs kunnen terugkeren. Het verslag buitengewoon onderwijs geldt dus niet automatisch voor hun ganse schoolloopbaan.

Type 9: Met het M-decreet werd een nieuw type toegevoegd aan het buitengewoon onderwijs. Dit type is toegankelijk voor normaal begaafde leerlingen met Autisme Spectrum Stoornis (ASS).

Het zorgcontinuüm

Alle scholen bieden standaard een basiszorg aan de leerlingen, dat is een deel van kwaliteitsvol onderwijs. Scholen moeten er dus voor zorgen dat zij een visie ontwikkelen over hoe ze een krachtige leeromgeving gaan uitbouwen en welke maatregelen ze gaan nemen om de leerlingen nauwkeurig op te volgen, problemen te vermijden en snel aan te pakken. Dat wil zeggen dat leerkrachten kort op de bal spelen en zich bewust zijn van wat er gebeurt binnen de lessen. Ze moeten zich voorzien van kennis en tools om onmiddellijk in te grijpen wanneer dat nodig is.

Is er extra ondersteuning nodig, dan spreken we van **verhoogde zorg**, in deze fase kunnen leerkrachten beroep doen op de zogenaamde sticordimaatregelen (zie verder)

Zijn ook deze maatregelen niet voldoende en moet er bijvoorbeeld een diagnose gesteld worden of externe hulp ingeschakeld worden, dan spreken we van **uitbreiding van zorg**. Op dit punt moet de school het CLB inschakelen en samen met hen en de ouders een handelingsplan opstellen in functie van de ondersteuningsbehoeften van school, leerling en ouders.

Een verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs kan pas afgeleverd worden als de school kan aantonen dat ze de fasen van het zorgcontinuüm doorlopen heeft met de leerling.

Sticordimaatregelen

Stimuleren: het zelfbeeld van leerlingen positief stimuleren, bijvoorbeeld door feedback te geven en daarbij het positieve te benadrukken en niet steeds te gaan vergelijken met de andere leerlingen

Remediëren: leerlingen uitgebreider uitleg geven of strategieën aanleren. Bijvoorbeeld mindmaps leren maken, apart nog eens uitgebreid de opdracht uitleggen,...

Compenseren: Leerlingen laten gebruik maken van hulpmiddelen vb.: dyslexiesoftware.

Dispenseren: Leerlingen vrijstellen van bepaalde lessen of lesonderdelen en een vervangen door een opdracht met een gelijkwaardig doel. Bijvoorbeeld een vrijstelling voor plastische opvoeding geven en de leerling een vervangende theoretische opdracht laten uitvoeren.

Veel van de sticordimaatregelen kunnen geïntegreerd worden in het lesgebeuren, ze komen alle kinderen ten goede en dit vraagt minder aanpassing dan steeds handelen in functie van een individu.

Er is geen diagnose nodig om gebruik te maken van sticordimaatregelen. Uitgebreide informatie vind je in onze [Ouderblik over Sticordimaatregelen](#).

De mening van de ouders.

Wil je de mening van de ouders kennen over het M-decreet? We hielden al een [peiling rond inclusief onderwijs](#).

Daarnaast hielden we ook een uitgebreidere [bevraging](#) na één jaar M-decreet. Over de bevraging kan je ook [het volledige rapport inkijken](#).

Toekomst?

Hoe ons onderwijs er in de toekomst uit zal zien, onder invloed van het M-decreet, weten we nog niet. Misschien zullen we gaan naar klassen met co-teaching, misschien verlaten we het klassensysteem zoals we dat nu kennen, misschien gaan we naar een mengvorm van buitengewoon en gewoon onderwijs,... Onder invloed van dit decreet zal ons onderwijssysteem in elk geval een grote verandering ondergaan. Een verandering die we niet op korte maar wel op lange termijn zullen zien.

Goed praktijkvoorbeelden: dichtbij

Gelukkig zijn er al heel wat scholen bezig rond inclusief onderwijs. Eerder in onze nieuwsbrieven kon je zo al het verhaal lezen van [Ischa](#).

Vorige week spraken we ook met Catherine Vanaise, directeur van KA2 De Ring in Leuven. In deze school gaan gewoon en buitengewoon onderwijs hand in hand.

Type 9

KA2 De Ring heeft sinds 2015 Type 9 opgenomen in haar aanbod. De leerlingen die hiervoor in aanmerking komen, krijgen les met intensieve ondersteuning, nodig voor hun problematiek (ASS). Er is plaats voor 8 leerlingen in de klas. De klas waar de leerlingen in zitten krijgt geen aparte benaming in de school, het is gewoon één van de klassen.

Sociale vaardigheden en leerstrategieën

Waar de andere leerlingen in hun keuze-uren kunnen kiezen voor verdiepingsuren in Latijn,...krijgen de leerlingen in type 9 hier les in 'sociale vaardigheden' en 'leren leren'. Zo krijgen ze strategieën aangereikt die hen leren omgaan met hun problematiek. Ten eerste in sociale context: hoe kunnen ze aanvaarden dat ze anders zijn, hoe maken ze dit duidelijk aan anderen, hoe communiceren ze daarover,... Ten tweede hebben ze moeite met structuren en studiemethodes, ze worden hierin sterk begeleid om dit aangeleerd te krijgen. In het begin is de begeleiding hierin sterk gestuurd, in de loop van het schooljaar vordert, worden de leerlingen zelfstandiger.

Lesinhoud

De leerlingen krijgen verder dezelfde lesinhoud als de andere klassen. De handboeken zijn grotendeels hetzelfde, al zijn die niet echt anti-vriendelijk. Aanpassen voor een erg kleine groep, is niet haalbaar voor de uitgeverij. Daarom zal de school bekijken of ze de cursussen (deels) zelf kan schrijven. Ook de examens zijn aangepast aan de leerlingen, er wordt bijvoorbeeld gekeken dat de instructies helder en ondubbelzinnig zijn.

Communicatie met de ander leerlingen

Aan de rest van de leerlingen op school wordt verteld dat de klas zo klein is omdat deze leerlingen snel geprikkeld raken en de rust nodig hebben. Soms zijn er op de speelplaats wel eens conflicten met andere leerlingen, het uitzonderlijke gedrag van de ASS-leerling zet soms andere leerlingen aan tot pesterijen. De leerkrachten zijn hier erg waakzaam voor en grijpen onmiddellijk in. Ze merken dat wanneer ze dan in gesprek gaan met de ander leerlingen en het gedrag kunnen kaderen en verklaren van waar dit komt, dat er sneller begrip komt en het gemene gedrag ophoudt.

Integratie met de andere leerlingen

De leerlingen van type 9 gaan mee op excursie met de rest van de school, al is er dan gedeeltelijk een aangepast programma. Toen ze bijvoorbeeld naar het museum van natuurkunde gingen, was er in de namiddag een stadsbezoek aan Brussel voor de leerlingen, de anti-leerlingen bleven in het museum en deden daar in de namiddag een workshop. Hier konden ook andere leerlingen die het stadsbezoek te druk vonden, bij aansluiten.

Uiteindelijk is het de bedoeling de leerlingen te laten integreren met de rest van de leerlingen. Dat integratieproject start vanaf het derde jaar. Vanaf het tweede jaar gaan de leerlingen al eens proef lopen in een gewone klas en volgen ze bijvoorbeeld vier weken lang wiskunde in een andere klas. Zo kunnen de

leerkrachten observeren en bekijken waar de leerlingen al aan toe zijn en waar er nog noden zitten.

Beperkte plaatsen

Omdat het aantal plaatsen beperkt is (al zijn er in dezelfde regio al meerdere geïntegreerde type 9-klassen), vinden sommige leerlingen met ASS geen plaats. Zij komen dan dikwijls in het gewoon onderwijs terecht met GON-begeleiding. Deze leerlingen krijgen wel een ESCAPE-kaart (net zoals de lln. in type 9), zij mogen dan tijdens de pauzes de drukke plaatsen verlaten zoals speelplaats en refter om hun pauze op een stillere plek door te brengen.

De plaats van type 9 in de school

De ASS-klassen zijn een verrijking voor de school. De leerkrachten leren er enorm veel van en geven dat ook door aan hun collega's, hoe je een anti-vriendelijk examen opstelt bijvoorbeeld. Dat moet erg overzichtelijk, gestructureerd zijn met éénduidige instructies. Andere leerkrachten nemen dat over en passen dat toe op hun eigen examens, dat is positief voor alle leerlingen. Een win-win voor iedereen, vinden ze in KA2 De Ring.

De school krijgt ondersteuning van IBSO Woudlucht, dat al over de nodige expertise rond de problematiek van ASS bezit.

De ouders

De band met de ouders van leerlingen in type 9 is intens. De ouders hebben vaak ook al een heel traject met hun kind afgelegd. Ze zijn erg betrokken en weten veel over de kinderen. Er is voortdurend overleg tussen de school en de ouders, over de kleinste dingen, zodat snel bijgestuurd of ergens op ingespeeld kan worden.

[Download het volledige voorbeeld](#) op onze website, daar vind je ook de contactgegevens.

Ideeën uit de praktijk: wat verder weg

Nederland

In het filmpje [‘Samen naar school, ja het kan!’](#) zie je directie, leerkrachten en leerlingen aan het woord over inclusief onderwijs in hun school.

Zuid-Afrika

Ook Zuid-Afrika kent globale programma's om inclusief onderwijs te verspreiden en te stimuleren. De kerngedachte is: 'we gaan er niet vanuit dat er iets mis is met een kind maar dat er barrières zijn op sociaal vlak die de leerlingen in de weg staan en die we moeten wegnemen'.

In Zuid-Afrika werkt het departement aan sensibiliseringsprogramma's voor leerkrachten én ouders om hun kind te leren kennen en het beste uit het kind naar voren te brengen.

Finland

Tussen 7 en 16 jaar zit iedereen in een basisaanbod, pas erna wordt gekozen.

Er heerst het principe van gelijkheid: iedereen krijgt hetzelfde. Ook scholen en lesmateriaal zijn overal gelijk, scholen worden niet gerangschikt ten opzichte van elkaar. Ze gaan ervan uit: alle onze scholen zijn goed, al onze leerkrachten zijn goed. Leerkrachten hebben een functie met aanzien in de maatschappij.

Inclusie is belangrijk in Finland, zoveel mogelijk aanpassingen gebeuren in de klas. Er wordt aan teamteaching gedaan en er is een special needs teacher die apart met leerlingen kan werken. Finse scholen werken met zorgteams; die

bestaan uit leerkrachten, directie, verpleegster, psycholoog en special needs teacher. Ze overleggen regelmatig en bekijken de leerling in zijn geheel. Uitgangspunt is het potentieel zoveel mogelijk laten uitkomen. Ook minder getalenteerde leerlingen moeten succeservaringen kunnen beleven. Ze gaan ervan uit dat het leuker is als leerlingen gemotiveerd zijn, beter 5 min geboeid bezig dan 45 minuten verveeld. Leren kan je immers niet dwingen. De lagere school stopt tussen 13u en 14 u, ze menen dat kinderen dan ook op zijn, vooral voor 6 tot 7-jarigen is het dan al meer dan genoeg geweest. Op de leeftijd van 15-16 jaar heeft bijna elke leerling in zijn schoolloopbaan weleens hulp gehad van de special needs teacher.

Servië

97% van de leerlingen zit in gewone scholen, ze willen diversiteit erkennen omdat de maatschappij nu eenmaal divers is. Een klaslokaal is aangepast aan iedereen en ze willen elk kind de kans geven om te leren. Ze geloven in de voordelen die dit oplevert voor alle kinderen.

Noorwegen

Werkt met kleine klassen van 10 kinderen. Sinds 1979 is er geen buitengewoon onderwijs meer. Iedereen gaat naar een gewone school en krijgt daar de nodige ondersteuning, dat kan bv ook taalondersteuning zijn voor anderstalige kinderen. Er wordt gewerkt met assistenten voor de leerkrachten en individuele begeleiding tegelijk. Soms is er aanvullend individueel aangepast onderwijs nodig, kinderen krijgen dan meer 'aparte' ondersteuning. Ze geloven in een sterke verantwoordelijkheid geven aan kinderen; kinderen lossen zelf conflicten op. Leerkrachten monitoren bijvoorbeeld ook hoe kinderen met een beperking hun weg zoeken in een omgeving die hen niet onmiddellijk altijd kansen geeft (wat doe je als je mee wil voetballen maar je bent telkens te traag om de bal te krijgen?).

Kent

Hier ligt de nadruk bij Inclusief onderwijs ook sterk op het leren als team en elkaar daarin

helpen. Leerlingen helpen leerlingen. Wanneer leerlingen elkaar dingen uitleggen, zien leerkrachten dat dat veel sneller opgepikt wordt door een kind. Leerlingen met een beperking kunnen veel meer dan je denkt als je ze een kans geeft, is de ervaring. De voordelen zijn te zien op verschillende domeinen: het educatieve, het sociaal en het gedrag.

Ze hebben een aanbod van ondersteunend leren, dat toegankelijk is voor alle leerlingen. Daarbij wordt uitgegaan van wat nodig is; kan de ondersteuning in de klas gebeuren of toch beter in kleinere groepjes?

De leerlingen zo ver mogelijk meenemen in het programma is het doel.

Leerlingen hebben er duidelijk voordeel bij om in een gewone omgeving te zijn.

De leerkrachten leren ook van elkaar, of het nu de klasleerkracht of de zorgleerkracht is, ze ondervinden er beiden de voordelen van.

Zit je nog op je honger? Beluister dan deze [folksong](#) uit Bangladesh over inclusief onderwijs.

Klachten

Natuurlijk verloopt niet altijd alles in een goede sfeer, soms is de verstandhouding zoek, soms raken de verschillende partijen het niet met elkaar eens. Wat zijn dan de opties?

Bij ons kan je bij eva.de.blieck@g-o.be terecht voor al je vragen en bezorgdheden. We kunnen je informatief op weg helpen, je vragen beantwoorden of je doorverwijzen naar de geschikte persoon.

Bij de [Vlaamse Bemiddelingscommissie](#) kan je terecht voor een bemiddeling wanneer je het niet eens bent met de inhoud van een verslag voor buitengewoon onderwijs.

[Unia](#) houdt zich bezig met de rechten voor personen met een handicap en bewaakt de uitvoering van het VN-verdrag.

Bedankt om tot hier te lezen!

